

ياسای دەرمانه کانی شاندا و سه فهر کردن له ناو هه ریمدا

به ناوی خوای به خشندهی میهره بان
به ناوی گهل
ئه نجومه نی نیشتمانی کوردستانی عیراق
ژماره بریار: 18
میژووی بریار 1998/12/3

بریار

پشت به و دهسه لاتهی به پی برگه (3) ی ماددهی (2) له یاسای ژماره (10) ی سالی 1997 پیمان دراوه و له سهر ئه و بنه مایه ی که ئه نجومه نی نیشتمانی کوردستانی عیراق له دانیشتی رۆزی 1998/12/1 دا یاسا کاری کردووه، بریاری دهرهینانی ئه م یاسایه ماندا.

ياسای ژماره (7) ی سالی 1998
ياسای دەرمانه کانی شاندا و سه فهر کردن له ناو هه ریمدا
(به شی یه که م)

ماده ی یه که م:

حوکه م کانی ئه م یاسایه ئه مانه ده گرته وه:

یه که م: وهزیره کان و ئه وانهی له پله ی وهزیردان.

دووهم: تیکرای کارمه ندانی ده ستگا و فه رمانگه کانی هه ریم.

مادده ی دووهم:

یه که م: مه به ست له (خیزان) بۆ مه سه له ی دهرمانه کانی سه فهر کردن ئه ندامانی خیزانی ئه و که سه یه که به پی شهرع له سه رییه تی به خپویان بکا و حوکه م کانی ئه و یاسایه ده یگرته وه

دووهم: مه به ست له دهرمانه ی سه فهر کردن ئه و کرئ و دهرمالانه که له خواره وه ناویان هاتووه:
أ- کرئ ی گواستنه وه: کرپی هۆیه کانی گواستنه وه که ئه و که سه ی ئه م یاسایه ده یگرته وه

ده یکه وئ له کاتی سه فهر کردنی بۆ ئه نجامدانی کاریکی ره سمی له ناوه وه و دهره وه ی سنووری شاره وانیدا.

ب- مه سه رفی شوین گورین (نفقات التحويل): مه سه رفی گواستنه وه ی کارمه ند له شوینیکه وه بۆ شوینیکی تر له دهره وه ی سنووری شاره وانیدا.

ج- دهرمانه ی شه وان: ئه و دهرمانه یه که ئه و که سه ی حوکه م کانی ئه م یاسایه ده یگرته وه ده یکه وئ بۆ ههر شه وێک که له دهره وه ی جیگای ئیشی- خو ی به سه ری ده با له کاتی سه فهر کردنیدا بۆ ئه نجام دانی کاریکی ره سمی که سوکنا و خواردن و مه سه رفی گیرفان ده گرته وه.

د- دەرمانلەى گواستەنەوہى براوہ: ئەو برہ پارہ براوہى مانگانەىہ کە بە گوێرەى حوکمەکانى ئەم یاسایە دەدرى لە بەرامبەر گەران بۆ ئەنجام دانى کارى رەسمى لە ناو سنوورى شارەوانیدا.

ماددەى سێیەم:

ئەوانەى حوکمەکانى ئەم یاسای دەیان گرتتەوہ بەم جۆرەى خوارەوہ پۆلین دەکړن:
یە کەم- جۆرى یە کەم: وەزیرەکان و ئەوانەى لە پلەى وەزیردان.
دووہم- جۆرى دووہم: خودانى پلە تايبەتەکان و ئەندامانى دادگای پیداجوونەوہ (التمیز) و دادوہر و راوێژکارەکانى کارمەند لە سەرۆکایەتى ئەنجومەنى وەزیران یان لە دیوانى وەزارەتەکان و بەرپۆشەبەرە گشتییەکان و ئەوانەى بە پلەى ئەوان و ئەوانەى ئەم فەرمانە بە بریکارى بەرپۆشە دەبەن.
سێ یەم- جۆرى سێ یەم: ئەو کارمەندانەى کە مانگانە (254/5) دوو سەد و پەنجا و چوار دینار و نیوو زیاتر مووچە وەردەگرت.
چوارەم- جۆرى چوارەم: ئەو کارمەندانەى کە مووچەى مانگانەیان لە (254/5) دوو سەد و پەنجا و چوار دینار و نیوو کەمترە.

(بەشى دووہم)

ماددەى چوارەم:

یە کەم- ئەو کەسەى کە بە وەفد دەنێردرى کړى گواستەنەوہى بەم پێیەى خوارەوہ بۆ سەرف دەکړى:
أ- جۆرى یە کەم: گەنجینە ھەموو خەرجییەکانى دەگرتتە ئەستۆ پشت بەو بەلگە نامانەى کە پێشکەشیان دەکا بە مەرجى لە لایەن ئەوہى بە وەفد ناردوویەتى راستیندراييت.
ب- جۆرى دووہم- کړى تەواوى ئۆتۆمبیل بۆ ئەو شوینەى کە بە وەفد بۆى چووہو کړى گەرانەوہش.
ج- جۆرى سێ یەم: کړى سى کورسى ئۆتۆمبیل بۆ ئەو شوینەى کە بە وەفد بۆى ناردراوہ و بە پێچەوانەوہ.
د- جۆرى چوارەم- کړى دوو کورسى ئۆتۆمبیل بۆ ئەو شوینەى کە بە وەفد بۆى ناردراوہ و بە پێچەوانەوہ.
ه- ئەوہى بە وەفد ناردراوہ دەتوانى ئۆتۆمبیلی تايبەتى خۆى بە کار بھێنى ھەمان ئەو کړیەى پى دەدرى کە دەیکەوى بە گوێرەى حوکمەکانى ئەم یاسایە.

دووہم: ئەوہى بە وەفد دەنێردرى خەرجى دەکەوى بۆ گوێزانەوہى لە مائە کە یەوہ بۆ شوینەکانى دەرچوون و گەشتن لە کاتى ناردن بە وەفدو لە کاتى گەرانەوہدا.
سێیەم- ئەگەر ئەو کەسەى کە ئەم یاسایە دەیگرتتەوہ لە گەل خۆیدا پیداو یستى و شتى حکومەتى گوێزایەوہ خەرجى گواستەنەوہکەى بۆ سەرف دەکړت.

بەشى سىيەم
(دەرمانلەى شەوانە)

ماددەى پىنچەم:

يەكەم: ئەوەى بە وەفد دەنئردرئتە ناوہوہى ھەرئىم خەرجى سوكنای پى دەدرئ ھەر وەك لە خوارەوہدا دەرەكەوئ:

جۆر	ئوتىل
أ- جۆرى دووہم و سىيەم	پلە يەك
ب- جۆرى چوارەم	پلە دوو

ماددەى شەشەم:

يەكەم: بە وەفد چوو دەرمانلەى دەكەوئ بۆ ھەر شەوئىك كە لەكاتى بە وەفد چوونىدا لە دەرەوہى بارەگای وەزىفەكەيدا بەسەرى دەبا بۆ ئەنجامدانى كارى رەسمى بە گوئىرەى ئەو پىوانەيەى خوارەوہ:

جۆر	دەرمانلە
أ- دووہم	(100) دىنار بۆ خواردن (50) دىنار بۆ گىرفان.
ب- سىيەم و چوارەم	(80) دىنار بۆ خواردن

(30) دىنار بۆ گىرفان (سىيەم)
(20) دىنار بۆ گىرفان (چوارەم)

دووہم: ئەوہى (تنسىب يان ئىنتداب) كراپى بۆ فەرمانئىك كە دەكەوئتە دەرەوہى سنوورى ئەو شارەوانىيەى كە بارەگای فەرمانەكەى تىدايە دەرمانلەى شەوانەى دەكەوئ بە گوئىرەى بەندى يەكەم (اولا) بۆ ماوہيەك كە لە (60) رۆژ زياتر نەبى.
سىيەم: بە وەفد چوو دەرمانلەى شەوانەى ئەو رۆژەى دەكەوئ كە بۆ بارەگای وەزىفەكەى دەگەرئتەوہ دواى سەعات شەشى ئىوارە ئەگەر لەكاتى بە وەفد ناردنىدا تەنبا شەوئىكى بەسەر بردبى.

بەشى چوارەم
خەرجى جى گۆركى (نفات التحويل)

ماددەى ھەوتەم:

ئەوہى ئەم ياسايە دەيگرتتەوہ خەرجى جى گۆركى (نفات التحويل)ى لەم بارانەى خوارەدا دەكەوئ: يەكەم- لەكاتى دامەزراندندا.

دووہم- لەكاتى گونزانەوہ لە وەزىفەيەكەوہ بۆ وەزىفەئىكى تر لە دەرەوہى سنوورى شارەوانىدا.
سىيەم- لەكاتى بە دوماھى ھاتنى وەزىفەكەى بە ھەر ھۆيەكەوہ پى (تەنبا كاركەنارى (الاستقاله) نەبى) بە مەرجئىك لە شوئى وەزىفەكەى خۆى تەحويل پى بۆ ئەو شوئىنەى كە ھەلى دەبژئىرى بۆ

ئاكنجى بوون له ماوهيهك كه له (9) نۆمانگ تىپەر نه كات له ميژووى ترازانيه وه (انفكاك) له هەر دووبارى گويزانه وه و به دوماهى هاتنى خزمه تدا.

ماددهى هه شته م:

خه رچى جيگوركي (التحويل) ئەمانه ده گرته وه:

يه كه م: كرپى سه فهر به و هوى گواستنه وه يه كه شياويه تى به پى حوكمه كانى ئەم ياسايه، ههروه ها كرپى سه فهرى خيزانه كه ي به هه مان ئەو پله يه ي كه موسته حه قه.

دووهم: خه رجييه پيويسته كان بۆ گويزانه وه ي خوى و خيزانه كه ي له سوكناكه يه وه بۆ شوينه كانى ده رچوون و گه يشتن.

سييه م: خه رچى گواستنه وه ي پيداويستيه كانى خو پى و خيزانه كه ي.

چوارهم: خه رچى گواستنه وه ي كه لو په له كانى ماله وه و خه رچى پيچانه وه يان.

پينجه م: ده رماله ي شه وانه (سوكناو خواردن و، ده رماله ي گيرفان) ته نيا بۆ خوى به پى خيزانه كه ي.

به شى پينجه م (حوكمه كانى دوماهى)

ماددهى نويه م:

ده كرى به وه فدچوو له غه يرى ئەو ئوتيله دابه زى كه بۆ جوړى ئەو ته رخان كراوه له كاتى سه فهر كردنيدا له گه ل كۆمه له ي ئيش (مجموعه العمل) كه ره وشه كه ي وا ده خوازى له يه ك ئوتيلدا دابه زن به و هو يانه ي كه وه زير يان سه رو كى فه رمانگه ي تايبه تمه ند يان ئەوه ي رايد ه سپرن پى قايل بن.

ماددهى ده يه م:

له كاتى به كارهي ناي ئوتومبىلى فه رمانگه له لايه ن به وه فدچوو وه ده رماله ي گواستنه وه ي بۆ سه رف ده كرى.

ماددهى يانز ده يه م:

به وه فد چوو ده رماله ي ده كه وي ئەه گه ر له ماوه ي به وه فدچوونيدا تووشى پيشهاتيك بوو سوچ له و نه بوو، به مه رجيگ له لايه نيكي ره سمى تايبه تمه نده وه ئەمه بسه لمي نى، ته واوى ئەوه ي كه ده يكه وي (الاستحقاق) سه رف ده كرى تا ئەو كاته ي ده گه رته وه باره گاي وه زيفه كه ي.

ماددهى دوانز ده يه م:

به وه فد چوو له سه ريه تى ليستيكي ئەو خه رچى و ده رمالانه ي سه رف كردنى (وه سلى ئوتيليشى- له گه لدا پى) له ماوه ي (30) سى روژدا له ميژووى كو تاي هاتنى ئەه كه كه ي پيشكه ش بكا. له (10%) ي بره پارهى هه موو ليسته كه داده شكيني رى بۆ ئەو كه سه ي كه پيشه كى ده كات له دواى ئەو ماوه يه ي سه ره وه دا.

ههروه ها برى (20%) ي پارهى هه موو ليسته كه داده شكيندريت بۆ ئەو كه سه ي كه دواى ماوه ي سى مانگ پيشكه شى ده كات، ناوه رو كى ليسته كه سه رف ناكريت ئەه گه ر دواى ماوه ي شه ش مانگ پيشكه ش بكرى ت و عوزر يكي ره واى له گه لدا نه بيت.

ماددهی سیانزدهیه:

وهزیری تایبه تمه نند یان سه روکی فه مانگه یا ئه وهی که رایده سپرن (یخولانه) سه رف کردن ده راستین (یصادق) بوی ههیه ئه و بره پارانیه که پی وایه راست نین فتیان بکا یان دایان به زین له گه ل به یان کردنی هویه کانیا.

ماددهی چواردیه:

وهزیری دارایی له سه ریه تی رینمای پتویست ده ربه یی بۆ ئاسانکردنی جیه جی کردنی حوکمه کانی ئه م یاسایه و دیاری کردنی ده رماله ی شه وانه ی براوه بۆ ئه وانه ی ده یاکریته وه له و شوینانه ی که ئوتیلیان لی نییه بۆ حه وانه وه یان.

ماددهی پانزدهیه:

کار به هیه ده قیک ناکریت که له گه ل حوکمه کانی ئه م یاسایه دا هاودر بیت.

ماددهی شانزدهیه:

ئه نجومه نی وه زیران له سه ریه تی حوکمه کانی ئه م یاسایه جیه جی بکات.

ماددهی هه قدهیه:

ئه م یاسایه له رۆژی (1999/1/1) وه جیه جی ده کریت و له رۆژنامه ی ره سمیدا بلاو ده کریته وه.

جوهر نامق سالم

سه روکی ئه نجومه نی نیشتمانی کوردستانی عیراق.

(هۆکاری پتویست)

بۆ ئه وهی وه زارعت و ده ستگا کانی حکومه ت و فه مانگه کانی هه ریم ئه رکه کانیا به شیوه یه کی باش به رپوه به ن و چاکترین خزمه تگوزاری پیشکesh بکه ن و بارگرانی له سه ر شانی فه رمانبه ری راسپردراو به ئه نجام دانی ئه رکی ره سمی له غه یری شوینی نیشته جی بوونی خوی که م بکه نه وه و به نرخه باوه کانی (السائده) ی ئیستا له هه ریمدا رابگه ن، ئه م قانونه یاساکاری کرا.